ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ

УКРАЇНСЬКИЙ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ІМЕНІ Г.Ф. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА

ФІЛОЛОГІЯ XXI СТОЛІТТЯ

Збірник наукових праць студентства й наукової молоді

2022-2023

Критерії відбору онлайн матеріалів для вивчення/навчання англійської мови *40*
Лабковський Олександр

Лінгвоаксіологічні особливості рецензії: узагальнення досвіду дослідження *41*
Липовецька Світлана

Особливості вживання іменників-юкстапозитів у текстах українських замовлянь *44*
Мієнко Олена

Тема голодомору в Україні (за романом Василя Барки «Жовтий князь») *51*
Олєшко Аліна

Компліментарні висловлювання як засіб мотивації п'ятикласників в умовах НУШ *60*
Паланська Ганна

Редагування тексту як засіб формування мовної та мовленнєвої компетентності *64*
Пишинська Влада

Лексичні інновації коронавірусної доби *66*
Плотнікова Тетяна

«Гімназист і Біла Ворона» А. Кокотюхи як дитячий детектив *67*
Радченко Яна

Англіцизми та проблеми їх досліджень у сучасному українському мовознавстві *70*
Ряполова Катерина

Види вправ для розвитку усного мовлення на інтегрованому уроці української мови та літератури *72*
Сергієнко Катерина

Словесне відтворення почуття заздрості у творі «Дві московки» І.Нечуя-Левицького *76*
Сідаш Катерина

Вербалізатори почуття заздрості у художньому просторі творів І.Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я» і «Микола Джеря» *79*
Сідаш Катерина

Ряполова Катерина
Харків, ХНПУ імені Г. С. Сковороди
Наук. кер. д. філол. наук, проф. О. О. Маленко

Англіцизми та проблеми їх досліджень у сучасному українському мовознавстві

Питання стрімкого входження неологізмів у сучасне повсякденне мовлення є актуальним й дискутивним у сучасному українському мовознавстві. Свого часу провідні мовознавці, зокрема І. Огієнко, С. Семчинський, Ю. Жлуктенко, О. Муромцева, В. Акуленко, О. Пономарів, В. Русанівський та інші, досліджували запозичення чужомовної лексики загалом або ж щодо різних періодів розвитку української мови зокрема. Вивчення запозичень-англізмів набуло поширення в україністиці на початку 90-х років XX ст., (праці харківських лінгвістів І. Каминіна, С. Федорця, Н. Попової), останні десятиліття з'явилися численні розвідки про надто активну інтеграцію англізмів у всі сфери суспільної комунікації (праці О. Маленко, С. Руденко, О. Стишова та ін.) [2; 3]. У сучасний період процес поповнення лексичного складу української мови відбувається надзвичайно швидко й інтенсивно, оскільки нові реалії приходять до нашої дійсності вже з наявними англо-американськими назвами й не встигають отримати своє найменування в українській мові.

У своїх мовознавчих працях кожен автор трактує англіцизми з деякими нюансами відповідно до мети виконуваних досліджень. Англіцизми розглядають як вияв контактів української мови безпосередньо з англійською, а їх склад характеризують як слова, що позначають поняття й предмети техніки, мореплавства та військової справи, економіки та фінансів, спорту, мистецтва [4: 151].

Більш широким є визначення англіцизмів як «різновиду запозичення: слово, його окремі значення, вислів тощо, які запозичені з англійської мови або перекладені з неї чи утворені за її зразком» [5: 125].

У цьому дослідженні ми обмежуємося вивченням лексичних запозичень, тому спиратимемося на таке визначення: англіцизми — це слова або їх окремі значення, запозичені з англійської мови або через її посередництво в українську мову письмовим чи усним шляхом [1: 14].

Як відомо, слова іншомовного походження засвоюються насамперед фонетично й граматично, тобто підпорядковуються законам фонетики, граматики і словотвору мови-реципієнта [1: 99].

Мовознавці вважають, що характерним для недавніх запозичень є збереження ними невідмінюваності або незвичного для української мови сполучення звуків [5: 180]. Утім проаналізований нами матеріал не демонструє випадків згаданої відсутності відмінюваності, трапляються лише окремі приклади таких англіцизмів в українській мові. Наприклад, *рефері.* У деяких випадках простежується паралельне вживання українських відповідників-кальок, які відмінюються (*грін-кард — зелена картка; мас-медіа — засоби масової інформації*).

Сучасний період запозичення англізмів має, на нашу думку, кілька специфічних рис. Він характеризується найпотужнішим за всі часи розвитку української мови всебічним англо-американським впливом і надзвичайним прискоренням інформаційних процесів, яких не знали попередні історичні періоди. Тож перспективними є дослідження як процесів інтеграції англізмів в українську мову (різноманітні комунікативні сфери), так і результатів цих процесів, не завжди бажаних, оскільки постає загроза розчинення оригінального лексичного складу питомої мови в надто продуктивних англійських запозиченнях. Ця проблема є нагальною для багатьох європейських мов.

Література

1. Ганич Д. І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. Київ: Вища школа, 1985. 360 с. **2. Маленко О.** Тексти українського інституційного дискурсу: експансія запозичень як виклик питомій мові. *Український світ у наукових парадигмах: Зб. наук. праць ХНПУ імені Г.С. Сковороди*. Випуск 7. Харків: ХНПУ; ХІФТ, 2020. С. 25-32. **3. Стишов О**. Інноваційні процеси в суспільно-політичній лексиці сучасних засобів масової інформації. *Українська терміно-логія і сучасність: Зб. наук. пр*. Київ, 1998. С. 29 – 37. **4. Сучасна українська літературна мова** За ред. А.П. Грищенка. Київ: Вища школа, 1993. 366с. **5. Українська мова**. Енциклопедія. Київ: Українська енциклопедія ім.М.П. Бажана, 2000. С. 160.

Сергієнко Катерина

Харків, ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Наук. кер.: к. філол. н., доц. Т. В. Веретюк

Види вправ для розвитку усного мовлення на інтегрованому уроці української мови та літератури

Сучасна освітня реформа спрямована на виховання різнобічно розвиненої особистості із стійкою громадянською позицією та високими моральними цінностями. Одним із освітніх завдань, покладених у концепцію Нової української школи, є формування мовної особистості відповідно до запитів суспільства, готової до спілкування в будь-яких соціальних ситуаціях і в різних галузях суспільного життя [4].

Проблемі формування мовної особистості приділено велику увагу в дослідженнях Г. Богіна, Л. Варзацької, М. Вашуленка, С. Карамана, В. Карасика, Ю. Караулова, Л. Мацько, Л. Паламар, М. Пентилюк, Л. Скуратівського та ін. У їхніх працях розглядається сутність і рівнева модель мовної особистості, розвиток таких її складників, як національно-мовна